Ч. 236. (9.796) Львів, четвер 17. жовтня (4 ст. ст.) 1918

ДІЛО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.

Конто почт. ощад. 26.726.

Адреса тел. „Діло—Львів".

Число телефону 560.

Рукописів редакція не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА
в Австро-Угорщині:
цілорічно . . . . 5·— К.
чвертьрічно . . . . 15·— „
піврічно . . . . 28·— „
цілорічно . . . . 56·— „
у Львові (без доставки)
цілорічно . . . . 4·— К.
чвертьрічно . . . . 12·— „
піврічно . . . . 24·— „
цілорічно . . . . 48·— „
в Німеччині:
чвертьрічно . . . . 20·— М.
цілорічно . . . . 80·— „
За зміну адреси платить ся 50 с.

Ціна оголошень:
Ціна окремого числа у Львові 16 с. на провінції 20 с.

Видає: Видавнича Спілка „Діло" Відповідальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Жиди і Німці.

Львів, 16. жовтня 1918.

Не знаємо нині, яка доля жде українські землі Австро-Угорщини, котрі становили північно-східну область сеї монархії, серед яких головну масу представляє собою Східна Галичина. Від багатьох і дуже складних внутрішніх і зверхніх обставин залежити-ме правно-державне становище сих земель у найблизших десятиліттях: чи увійдуть сі землі в склад Української Держави, чи становити-муть свій державний орґанізм (відновлену і на Угорську й буковинську Україну поширену Галицько-Володимирську Державу); чи в ній другій можливости стояти-муть сі землі зовсім самостійно серед держав Европи — чи в якійсь особистій або реальній звязи з дотеперішнім своїм або іншим якимсь осередком. Все те нині неможливе і булоб даремною річю щонебудь в сім питанні пророкувати. Одно тільки знаємо: що ні в якім відношенні — залежности чи звязку до польської держави сі землі стояти не будуть.

Польське володіння на сих землях — кінчиться раз на все. Що так і не називає стоїть справа, запоруку сього дають сотні синів і дочок українського народу сеї країни, котрі знають нині, що найстрашнійша ганьба будучих поколінь упала би на наше покоління, якби ми всі не були готові в організованім подвизі віддати голови і пролити кров за свободу нашої країни, за рідну батьківщину для синів і правнуків наших.

Український нарід сих земель стоїть на передодні тої історичної хвилі, яка його може кинути йому зависними сусідами нову природну ролю на його рідній землі.

Лідчися переняти сю ролю, українське громадянство свідоме нетільки прав, але й обовязків, які новий час на нього накладає. Говорячи се, маємо нині на увазі [illegible] найнеобхідніше справедливости для національних меншостей, розсолених серед маси нашого народу. Не можемо, не хочемо і не будемо [illegible] відати тої сумної слави національної [illegible], якої придержувалися на наших землях Поляки з одної сторони, Мадяри з другої. Такій політиці настає конець [illegible] для неї вороття.

Подбаймо нині наших дотеперішніх кривдників — польські і мадярські меншості — загарбаних ними привілеїв над нашим народу нашого й рівночасно над [illegible] і німецькими меншостями, українське громадянство в своїм [illegible] і своїй практиці національної [illegible] ставить усі три національні меншості сеї країни перед найновійше завдання прав сих меншостей.

Мануїся і не вернуться часи, коли було мир. рим.-католицьких німецьких кольоністів висувати з ранії їх [illegible] на Поляків і накидати їх оселям [illegible] школу. Пропали раз на все часи, коли з поміж Жидів тільки польський асимілятор мав сякі-такі права, а жидівський націоналіст ішов до вязниці за те, що смів при списі людности подавати себе за Жида, а не за Поляка. Жиди і Німці, як і Поляки, мати-муть в границях української державної суверенности з одної сторони повну і необмежену горожанську рівноправність з горожанами Українцями, а з другого боку мати-муть в інститутах публичного права запоручені права своїх національних тіл.

В хаосі чуток.

Львів, 16. жовтня 1918.

Під таким заголовком пише „Нова Рада" з неділі 13. с. м. у ступній статті:

„Останні дні минають у Київі серед надзвичайно напруженої, часто тривожної атмосфери. Цілі потоки найфантастичнійших чуток, несмовірних поголосок, а часом і просто тенденційних вигадок кружляють по місту, викликуючи зацікавлення та сіючи тривогу."

•

Стокгольмська телеграма „Kölnische Zeitung" доносить, що в найблизших днях має відбутися в Київі державний переворот, який стремить до відбудовання монархії в сій части Росії. Небавом має повстати міністерство, яке схилиться до сеї державної форми і мають бути скликані національні збори, оперті виключно на посідаючих, образованих класах. Инші донесення говорять про тайні засідання міністерських рад в Київі, на яких рішено справу повалення совітського правительства і відбудовання цілої Росії.

Відповідь Вільзона Німеччині.

ВАШІНГТОН, 14. жовтня (Райтер Тіб). Державний секретар Лянсінґ переслав сьогодні пополудни німецькому представникови Швайцарії і заступникови німецьких інтересів в З'єдинених Державах отсю ноту:

Державний департамент, 14. жовтня 1918.

Мій Пане!

У відповіди на повідомлення німецького правительства з 12. жовтня, яке Ви мені сьогодні доручили, маю честь просити Вас переслати отсю відповідь:

Безумовне принятте німецьким правительством і повною більшістю німецького парляменту умов, поставлених президентом З'єдинених Держав в його ноті до конґресу З'єдинених Держав дня 8. січня 1918 і в його наступних нотах, управнює президента зложити стороту і безпосередну заяву про його рішення що-до вагання німецького правительства з 5. і 12. жовтня 1918.

Мусить бути ясно поставлена справа, що перемирє, опорожнення занятих областей і умови залишення оружя є справою, яку осудили і в якій дорадкувати мусять військові дорадники З'єдинених Держав і правительства союзників. Пан президент зловоленний заявити, що правительство З'єдинених Держав не могли-ме приняти ніякого управильнення, яке не надумає про цілковите здовольнячі забезпечення і запоруки вдержання теперішньої переваги армії З'єдинених Держав та їх союзників на фронті. Президент є переконаний, що може покинути як річ певну, що так осудять і рішать справу правительства союзників. Президент вважає своїм обовязком додати, що ні правительство З'єдинених Держав, ні він не є цікавлене нині, чи правительства, в яких З'єдинені Держави получалися в цілях війни, згодилися на се, аби розважити справу залишення оружя, як довго збройні сили Німеччини будуть далі принімати неправні та нелюдські практики, які вони ще принімають.

В тім самім часі, коли німецьке правительство звернулося до правительства З'єдинених Держав з мировими предложеннями, їх підводні судна занятні на морі нападнюванням жаждирських кораблів, не тільки кораблів, але і суден, на яких їх пасажирі і залоги пробують ратуватися. Німецькі армії при їх теперішнім вимушенім відвороті з Фляндрії і Франції йдуть дорогою самовільного знищення, що все вважаєтся безправним нарушенням правил і звичаїв цивілізованого ведення війни. Міста і села, о скілько вони не знищені, обдираються зі всего, що в них є, часто забирається навіть мешканців. Не можна надіятися, аби народи, які злучилися проти Німців, згодилися на завішення оружя, як довго тривати мусять нелюдські діла, рабунки і знищення, на які вони справедливо глядять зі страхом та обуренням.

Також, аби не могла повстати ніяка можливість непорозуміння, є конечним, аби президент з великим натиском звернув увагу німецького правительства на зрозуміннє і ясну ціль одної з головних мирових умов, які тепер німецьке правительство приймає. Вона міститься в мові президента, яку він зложив 4. липня 1918 в Mount Vernon, і звучить так: Знищення всюди кождої самовільної власти, яка сама для себе і по власному уподобанню може заколотити світовий мир, або, коли вона тепер не може бути знищена, по крайній мірі її обмеження до дійсної нікчемности (дальший текст нечисний).

Власть, яка до сеї пори панувала над німецьким народом є сего рода, як її тут представлено. Німецьке правительство має до вибору довершити заміни. Вище наведені слова президента творять природню умову, яка мусить бути сповнена перед заключенням мира, коли той мир має вийти з бажання німецького народу самого. Президент почувається до обовязку заявити, що ціле переведення мира на його думку залежить не від обовязуючого характеру запорук, які можна буде дати в сих важливих справах. Є конечним, аби правительства, звані союзом проти Німеччини, недвоязначно знали, з ким вони переговорюють.

Президент зложив окрему відповідь до цісарського і королівського правительства Австро-Угорщини.

Прийміть Пане моє запевнення моєї глибокої пошани. Робрт Лянсінґ.

Ґр. Буриян про політичне положення.

ВІДЕНЬ, 15. жовтня (Таб). В комісії для заграничних справ угорської делеґації виголосив міністер заграничних справ ґр. Буриян експозе, в якім висказав надію на виключення загального, тривкого і справедливого мира. Майбутній мир вимагати-ме довгого часу для обнови внутрішних відносин монархії, які належить будувати на тривких основах.

Останні події в Польщі спонукали Реґенційну Раду виступити зі звісною проклямацією. О скілько ся проклямація голосить засаду свобідного рішення польського народу про свою будучину, то покривається вона з нашими вигаданими лініями, з якими ми виступали супроти польської держави від часу її повстання, обстоюючи засаду, що ся держава має сама

про себе рішити. Наші відносини до Польщі не змінилися і ми, як дотепер, бажаємо при увзглядненню прав і інтересів австро угорської монархії в порозумінню з Німеччиною доложити усіх старань, аби помогти польській державі двигнутися і по найліпшим силам підперти старання польського правительства, які мають на меті добро Польщі.

Україна, наслідком походу наших і німецьких військ, що як звісно, сталося на виразне бажання тодішнього правительства, майже цілковито оборонилася від тих усіх важких потрясень, які вряд з революцією вдерлися до усіх инших областей кончишньої російської імперії. При нашій діяльній допомозі поступає вдоволяючо консолідація господарських і політичних відносин. З українським правительством ми у сердечних та повних довіря взаємин.

Монархія та її народи стоять перед рішенням їх будучого міжнародного становища, яке містить в собі їх будучу долю. Поодинокі части монархії творять в прагматичній звязи цілість, яка є призначена на те, аби на зні діяти одноцільно та сильно. Народи Австро Угорщини, які вступили до сеї війни для оборони істнування монархії і для запевнення її розвитку, будуть також на будуче, мимо всього, що тепер, як може здаватися, їх ділить, будуть злучені для створення одного чинника сили.

Вкінці висказав бесідник бажання, аби в надходячім періоді мирових переговорів усі круги монархії зрозуміли своє завдання та були свідомі сеї головної засади найліпшого істнування сеї злуки народів, а тоді настане для Австро Угорщини щаслива будучина.

Туреччина просить о мир.

НЮ ЙОРК, 15. жовтня (Тжб). Еспанський амбасадор в Ню Йорку передав правительству З'єдинених Держав ноту турецького правительства, в якій воно просить о негайне завішення оружя і мирові переговори на точках, визначених президентом Вільвоном.

На Заході.

БЕРЛІН, 15. жовтня 1918 р. (ТКБ). — Урядово:

У Фляндрій неприятель знов повів наступи на широкім фронті між Zorren і Lys. Вдалося йому через наші передні становища посунутися вперед. Коло полудня розгорілася боротьба на лінії Cortemarck на схід від Reselore, яке по завзятім бою лишилося в руках неприятеля. Коло Iseghem і Menin неприятеля вдержано. Ми не допустили його до переходу через Lys. — В поновлених наступах втратили ми Haudzaeme і Cortemarck. Між Iseghim і Men'n здобув неприятель дещо области. — Нагальні бої між St. Quentin і Oavoю, перед новими становищами коло Laon і Esn і між Aire. і Mozoю.

Учительські курси українознавства.

Берестє в жовтні 1918.

Пишеться богато у нас про всю тяжку недолю на Україні — згадати годиться і про прояви культурно-просвітної роботи, котра завдяки піддержці українським міністерством просвіти і реній праці одиниць, гарні дає висліди.

Судилось мені недавно бути у Б ресті — центрі українства на східній границі.

Енергічну працю ведуть тут губерн. староста п. Скоропис Йолтухівський і рівні його помічники і повітові старости як в Бересті, Білій і т. и.

Основнійше приглядався я просвітній роботі, котра під умілою кермою губерн. комісаря, шкільного, добродія Карпа Дмитрюка і при відмові української учительської Спілки прекороші дає висліди.

Губерн. шкільний комісар, щирий Українець Холмчак, людина з фаховою і загальною освітою, се один із сих людий, що знають, чого хочуть, і консеквентно йдуть до цілі. А добродій Карпо Дмитрюк хоче сотворити українську школу. І працює невтомимо разом зі своїми помічниками, а труд їх дає хороші висліди.

Дотепер уладило українське міністерство просвіти 2 учительські курси під проводом шкільного комісаря Дмитрюка. Перший курс тревав від 7. липня до 15. серпня с. р. Взяло в нім участь 110 учителів і учительок народних шкіл.

Лекції читались через 7 годин денно. Читали: добр. Рудницький: українська мова, теоретичний курс. Добродій Гладкий, а опісля д-р Гіжовський: українське письменство. Добр. Бандачук: історію України. Д. Савчук: географію і математику. Д. Павленко: Спів. О. Кіт і панна Маєр: німецьку мову.

Другий курс, що розпочався 6. вересня, а тревати-ме до 15. жовтня с. р., числить 180 учителів і учительок. Теоретичний курс української мови читає добр. Олесюк. Українське письменство і історію читає сам губерн. комісар просвіти добр. Карпо Дмитрюк. Позашкільну просвіту: добр. Скрипа. Гигієну: д-р В. Дмитрюк. Спів: Данилюк, крім сего о. Кіт читає про старословянське письмо і читання церковних книг, а другі лектори читають лекції сих на попередному курсови.

В проєкті: улаштовання й третього курсу, що начнеться 1. падолиста с. р.

Учителі і учительки мешкають в інтернаті, на кошт українського міністерства просвіти, а по покінченю курсу відїзджають на учительські посади.

Завдяки усильній праці пана комісаря просвіти і його товаришів, переважно членів Управи учительської Спілки, витворюєть серед курсистів дух щиро український, гемонить рідне слово, лунає рідна пісня.

А пісню сю українську особливше тут плекають. Кождий учасник курсу мусить обов'язково співати і присвоїти собі цілий ряд українських патріотичних пісень, щоб опісля їх в школі вкучати.

І співають пісні при кождій нагоді: і на обовязкових годинах, перед і по лекціях, по вечері, на всяких товариських пісних. Найчастіше співають стрілецькі пісні.

с. с.

Італійці заняли Дураццо

ВІДЕНЬ, 15. жовтня (Тжб.) Урядово:

Боєва діяльність була також вчера досить жива.

Дураццо, яке ми опорожнили, заняли італійські війска. Рухи в Альбанії і Сербії розвиваються без замітної боєвої стичности з неприятелем.

Продовжена до 31. X. 1918.

ВИСТАВА

„Артистичної Горстки"
і „Пресової Кватири" УСС.
Національний Музей,
ул. Мохнацького 40. Львів.
Денно від 10 – 6.
— Вступ 2 К. і 1 К. —

НОВИНКИ.

Львів, 16. жовтня 1918

— **Урядово оголошено**: Міністер народної освіти 12. жовтня призначив до Камянця Подільського державного українського університету приват доцентами з правом читання обовязкового курсу таких осіб: доктора Володимира Кучера — на катедру фізики, проф. Миколу Столярова і доктора Миколу Чайківського — на катедру чистої математики. Ректор Камянець Подільського державного університету просить всіх призначених до університету професорів завчасно прибути на нову службу до 22. жовтня с. р.

— Пос. д-р Цегельський вернув вчера з Київа, де пробував близько три тижні. В Київі

ЯР. ОКУНЕВСЬКИЙ.

Українці як нація і українська держава.

(Конець.)

Як в калейдоскопі мінялись міністри. Сегодня Гриць, завтра Петро, а послезавтра Михайло. Забули наші якобинці стару практику, що програми і платформи мусять виходити з дійсности, а не дійсність має приходити до виділяної програми.

Забули наші доморослі якобинці ті слова, якими обзивався якобинець abbi Sieyés до правдивих якобинів французьких: les principes contrbons pour le école, les états se gouvernent selon ers intesets.

Що у наших патріотів була добра і щира воля про те нема сумніву.

Guter Wille gepaart mit Unfähigkeit erzeugt alles Ungl'ck in der Welt — каже Білов у своїй книжці: Die deutsche Politik.

Великих платформ велика сила розігнала усю злу силу у розтіч.

Славне воятво козацьке, що присягалось за Неньку Україну голови положити і собі заспорило і здемобілізовалось.

Опинилась Рада в Житомирі і приятелів на поміч покликала.

Прийшли прошені гості приятелі, а як побачили, що тут тільки в словах велика сила, то в хозяйській хаті по домашному уладились і суд і право своє завели.

Настала Гетьманщина.

„Патріоти" в своїм програмами в обіцяють на кріслах рецензенти в театрі засіли.

Ви актори собі грайте, а ми критикувати будемо.

Ми люде твердих принципів. На якісь угоди ми не ідемо. Нехай увесь світ затопиться, аби моє верхом було! Wrong or right — my country. Чи по правді чи не по правді, а як моя рідна земля в біді то я іду їй служити, се для Англичан тільки, а не для Українців.

Критика добра річ і дуже потрібна, але треба знати де і куди і як.

Критиканство наше українське і ся наша нетерпимість должного політичного переконання, що їсть українську націю в Галичині, показались ще острішою і завзятішою в українській державі, що тільки будується, перші кроки дітоні робить і усякої помочи від людей доброї волі потребує.

На днях, в послідну хвилю, у хвилю грози і небезпеки Національний Союз заложився, де дивним дивом усі партії злучились під стягом української державности.

Quod felix faustum fortunatumque sit

А тепер кілька уваг від людей розуму і практики. „Не вважся з сильнішим від тебе, бо підчадеш під його ноги. Се від Макіавеллі для соціял федералістів.

Mit Moralpredigten wird im internationalen Verkehr wenig erreicht — се від німецького канцлера Білова на адресу тих, що до цивілізованої Европи слезливі послання пишуть.

З'єдиняй знайся, а камінь за пазухою держи, — ся українська пословиця для тих, що в обійми приятелів в щирим серцем і наївностю пхаються.

„Es erregt nur Heiterkeit, wenn man sich die Köpfe Anderer zerbricht und diese über ihre eigenen Interessen aufklären will" — се знов від Білова до тих українських політиків і журналістів, що Німцям пояснюють, який то великий інтерес мусять мати Німці в істнуванню самостійної української держави.

А наконець бажаннє з усего серця і усеї душі. Не допусти Господи, щоб про сю важну для усеї української нації, добу, хвилю життя або смерти не сказала історія свій суд: Велике було діло, та попалось в руки малих людей.

*

Я не належу до тих ідолопоклонників, що поставили народ мужика на пьєдестал і перед ним поклони бють. Я знаю і білі сторінки мужицької вдачі, не заплющую очи і на чорні.

Але як раз передомною один шляхтич дідич великих земельних маєтностей розказував народ український, який то він добрий, ґрzciwy, який він німий і щирий, як на з'ї доброю своєю по сердечному обходиться, що він слухняний і терпеливий і закінчив ja lubię ludek ruski то я йому мало до горла не скочив. Уже само слово ludek мене до нів дрожей нориває.

Любить його він, той ludek, як любить свій інвентар господарський, як того коня, що ним землю оре, та тільки трошки менче.

Як той ludek почав раз у Галичині домагатись трошки прав людських для себе, як не захотів за песю плату гарувати на панських застрайкував, то де-тоді була вже любов шляхотська?

Ви лемент про бунт підняли, проти ludek багнети вислали, тюрми ним запхали, вішали і стріляли.

Зи вашу любов повандрував людек український у світ за очи у Америку, Канаду, Бразилію.

Мужик наш анальфабет 80 проц. коли більше. Дальше загону свойого не бачить.

Він гречкосій як усі гречкосії на землі він рухається поволеньки і думає воленьки.

„Се діло треба розжувати".

Я знаю, що наш мужик на своїм чорнім земі з єдиного гектара збирає в сотнях: пшениці 9, ячменю 10, в барабель 74, пісмс на пересічні вбери в Белгії виносять 26, 27, а у Німеччині 24, 22 і 159.

Се мене не журить. Се річ культури і господарського збереження, яку ми добрим можна надолужити за одну дві генерації.

Що ми в своїм культурнім [illegible] лись на яких 100 років або більше [illegible]

д-р Цегельський численні розмови з укр. політиками і членами правительства. Був також при вітний на півгодинній авдієнції п. Гетьманом. По перебуттю легкої еспанки прийшов пос. Цегельський в цілости до здоровля.

— **Авіятська холера.** Львівський фізикат оголошує: Тому, що в Запитові, повіту львівського, зачаровувала одна селянка на авіятську холеру, проте міський фізикат просить всі ті особи, котрі в останніх часах були в зносинах тим селом, т. є лобирали звідтам молоко, яйця і т. п., аби негайно зголосилися в міськім фізикаті.

— **Долинщина.** В понеділок 21. жовтня відбудуться довірочні збори мужів довіря і всіх свідомих Українців нашого повіту в Долині в салі філії „Просвіти" на Горишу. Початок зборів о год. 11 перед пол. Предмет нарад: обговорення біжучих подій і звіт делегатів повіту з „Української Конституанти" у Львові. Запрошення розсилається, хтоби не одержав, дістане тут уступ. — Укр. повітова політ. організація.

— **Ц. к. Дирекція зелізниць державних** у Львові розписує ліцитацію на доставу відливів з зелізя, пильників, ліхтарок сигнальових і сіннях, фляшок і коновок до перевозу нафти, відерців до огня, кублів до вугля, ламп до освітлення бюр і ждалень, стояків на нафту з зелізної бляхи, березових віників, годинників, шутру товченого з каміня річного або доманого, шутру річного рафованого, шутру річного рафованого, каміня доманого, матеріялів будівляних з каміня, цементу портландського, мучки і глинки шамотової, вапна паленого звичайного, гіпсу паленого, цегли паленої і огнетревалої, рур дренових, цегли шамотової до кітків, дахівок природних, черепичних і дімлених, піску до будови, папи до кріття дахів, знарядів до консервації зелізниці, підкладів мостових і розідових, дерева будівляного і тертого для консервації зелізниць, лат, палів і стовпів, ріжних матеріялів деревляних як держаків, гонтів, колів до підношення, дручків грабових до гамовання, лопат деревляних до снігу, ріжних матеріялів і батирий для телеграфів і для уряджень до обезпечень відводів.

† ПОШЕРЛИ.

Володимир Кобринович, студ. прав, упокоївся дня 6. жовтня 1918 р. по тяжкій і довгій недузі в домі своїх родичів в Добротворі. Похорон відбувся 9. жовтня с. р. В. Й. П.

Доня Бень, літ 8, по короткій а тяжкій недузі упокоїлася дня 12. жовтня. Похорони відбулися в Брусні Старім дня 13. жовтня 1918.

Наталка Шкромедівна, укінчена матуристка ліцеальна, найдорожша доня о. Ілії і Клементини, померла б. с. м. по короткій еспанській недузі в 19. весні життя. В. Й. П.

Епідемія еспанської інфлюенци.

Львів, 16. Жовтня 1918 р.

Ц. к. Намісництво видало слідуючий рескрипт в справі грипи (інфлюенци). В останніх часах появилася в нашім краю епідемія острої інфлюенци, для якої принято загально назву еспанської грипи.

Слабість ся навіщує рівночасно мешканців цілих домів, заведень, сіл і міст, а наслідком острого перебігу викликує досить богато случаїв смерти.

Починені бактеріольогічні досліди викрили, що причиною сеї недуги побіч заразків катаральних і інфлюенци є також заразки ропні, котрі головно є причиною острого запалення легких, ропи в легких, а часто і їх гангрини.

Ся недуга протягом кількох годин починається великою горячкою, полученою з сильним болем голови і загальним обслабленням по 2—3 днях горячка уступає, наслідком чого хорий скоро здоровіє, або триває довше і часом кінчиться смертю.

Еспанська інфлюенца не належить до слабостей, вичислених в §. 1. закона з дня 14. цвітня 1918. Д. з. д. ч. 67, котрих зголошенне є обовязком.

З огляду на скорий перебіг слабости, одночасне захоровання великого числа людей і епідемічне поширюванне, таке зголошенне не осягнулоби цілі, бо відособленне так великого числа хорих і в так короткім часі є неможливе. Одначе захованнє осторожности є поважане бо часто можуть бути мимоволі затаєні й другі епідемічні недуги, починаючі ся великою горячкою, а підлягаючі обовязкови зголошення, тому треба відповідно поучити мешканців і звернути увагу для уникненя того рода наслідків.

Поручається проте Маґістратови, аби взивав мешканців, аби не приставали з хорими, не перебували в місцях, де громадиться більше число людей, як також вважали на чистоту не тільки власної особи і одежи, але також мешкання, дому, подвіря і цілого обійстя, аби порох, в якім можуть находятися заразки недуги не дістався з воздухом до легких.

В тій цілі належить удержувати в як найбільшій чистоті дороги і улиці, а через часте поливання їх водою в часі посухи і чищення запобігати занечищенню воздуха вуличним порохом.

Значіння і потреби шкіл жіночого господарства.

Львів 18. Жовтня 1918.

Минувшого місяця появилися в „Ділі" дві статті, які порушили справу українськодо господарського шкільництва, се є квестію під теперішну хвилю дуже важну, до якої однак загал нашої суспільности відноситься зовсім байдужно.

Як пекучою потребою є образовання селянського жіноцтва висгарчить тільки порівнати культурний стан нашого селянства з культурою селян в Чехії і Німеччині, де вивчення хатнього господарства у дівчат ставиться на першім місци.

Не треба доказувати, що для двигнення хатнього хозяйства та взагалі для віднесення культурного уровення селянського жіноцтва зроблено у нас до нині дуже мало. Мандрівні курси, які устроювано по провінції, не могли принести бажаного успіху, бо задля браку віктуалів і відповідного льокалю не можна було перевести практичної науки. Впрочім курси сі відбувалися тільки в зимі з огляду на працї в поли літнею порою, а що до тепер маємо тільки 2 учительські сили, таких курсів відбувалося дуже мало.

Вже школа домашного господарства в Угерцях могла дати більшу користь, бо учениці мешкали в заведенню і мали змогу обзнакомлюватися зі всіми галузями домашнього господарства не тільки теоритично але і практично. Ся наука в школі тревала однак дуже коротко а тепер хотяй знов є отворена, то вибравує річно так малий процент селянок, що про двигнення рільничої культури при помочи сеї одинокої школи нема що й думати.

Тимчасом потреба реформи в тім напрямі сталася пекучою. На заході жінка через уміле ведення хатнього господарства і взірцеве придержування порядку в хаті ширить поступ і культуру довкруг себе, підчас коли більшість наших селянок є першою перепоною у всякім поступі, бо вони находяться в стані цілковитої темноти.

Життє нашої селянки виповняє тяжка журба о хліб насущний і праця, яка виконана невміло не приносить бажаного успіху. Потреб духових вона майже не має, бо є темна і несвідома а більшість навіть читати і писати не уміє.

Се цільковите занедбання селянського жіноцтва є одною з причин невідрадного матеріяльного положення, в якім находиться наш селянський стан.

Як може бути достатох в селянській хаті, коли господиня не обзакомлена з тим, що становить головне її заняття через ціле життє. Придивімся як виглядають молочарські вироби, продавані селянами по міських ринках, як ведеться у нас годівлю дробу, чи знає котра з селянок, що кормлячи дріб зерном, доплачує ще до сеї годівлі?

Впрочім не говорім вже про рільне і подвірне господарство, приділяя тільки як вивазується наша селянка з завдання господині дому і матери дітей. Порядок уважає вона за річ злишну, на яку шкода часу марнувати. Штука варення ограничається до приладжування найпримітивнійших страв як: бульби, каші, борщу, капусти, які в додаток не все є добре і смачно приладжені та здорово і апетитно подані.

Вихованнє дітий так духове як і фізичне лишає рівнож богато до бажання. Смертельність дітий в наслідок злого відживлювання і епідемій збільшається, а нарід уважає се за річ природну і незмінну, бо гігієна хати і тіла се понятте на селі зовсім незнане.

Сі хиби і недомагання нашого селянства можна би усунути через заснованнє господарських шкіл для селянок, де крім фахового знання набулиби і загальне образовання та почутя національної свідомости. Доперва тоді коли будемо мати свідоме селянство будемо могли опертися на трівкій основі, почуємося сильні та станемо рівні иншим народам.

Лиш при помочи національно свідомого і інтелігентного жіноцтва можемо думати про піднесення культури серед селянства про економічну і національну силу. Жінка виховує молоде покоління і лиш тоді, коли она буде свідома і образована се виховання дітий буде оперте на зрозумінню властивих потреб народу.

Лиш при помочи фахово образованої селянки можуть розвиватися як слід наші кооперативні інституції, бож на провінції селянськи господарство виробляються спілкові молочарні спілки перерібки ярин і овочів, спілки збуту яєць і дробу. Фахово образована селянка зрозуміє їх вагу і буде їх підпирати.

Щоби се осягнути не вистарчить нам одна господарська школа в Угерцях зиженьских, нам

цями та Німцями позаду, про се говорив нам Драгоманів, та і ради давав як сему лихови запобігти.

Ми ще нарід молодий. Українська мужицька верства, то керниця не вичерпана. В українській мужицькій верстві криються ще сили ума серця яких тільки добути треба, так як і на українській земли і під землею не видобуто ще тих скарбів, що в них є.

Український мужик то не der deutsche Michel, der dumme Bauer з якого самі Німці насміваються. З українського мужика ніхто не насміється.

Його цінять за ніжність його душі, яка обявляється в його піснях, його цінять за його ум, що показується в його пословицях, його цінять за його чувство правди і за його шукання правди на світі.

Українського мужика жаліють але не глузують з него. Ні

Ihre Bedürfnislosigkeit, die einen des grössten Hindernisse für den Kulturfortschritt darstellt, könnte einen fülleden Menschen zur Verzweiflung bringen — каже Naumann у своїй книжці „Mitteleuropa".

Отже власне, що наш український нарід на такий низький уровень ставить свої вимоги до життя, ся проклята довготерпеливість, ся його вдача приноровитись до найгірших внішніх обставин, отсе є, що мене найгірше вкушує болить.

Инчий нарід з инчою, не такою довготерпеливою вдачою, вжеби давно не видержав і хиб в пух і прах розбив і в тій борбі або би з честю загинув або би собі життя инакше і краще уладив.

„Не вжеж по вік уділом буде твоїм
Укрита злість, обдудлива покірність
Усякому хто зрадою і розбоєм
Тебе скував і заприсяг на вірність" —
писав Франко.

Не Sklaven і Herrenmenschen ділять Ніцше людську народу.

Укрита злість, обдудлива покірність, то признаки раба-холопа.

Наш український мужик не живе, а животіє стягнувшись і скорчившись, і пригнетивши свої потреби тіла і душі до найнеможливіших обставин.

Я вірити не хочу, але боюсь в глубині серця мойого закрованвілого, щоби ся довготерпеливість не перейшла уже границі можливого людського терпіння та не перемінилась у худобячу апатію з якої уже ніякого виходу не має.

Були часи, коли Ляссаль клив німецьких робітників за їх verfluchte Besefeidenheit

Пів століття від тогди минуло. Соціялдемократи німецькі потрудились — а тепер в юнкерсько-мілітарній німецькій державі соціялдемократи заступники зорганізованого робітництва міністрами стали і державою управляють.

Була у нас Хмельниччина, буна і як вибух народного гніву незорганізована гайдамаччина — Коліївщина.

Найдуться організатори в українській державі?

Живучости в українськім народі богато, навіть дуже богато. Український мужик з своїм рахом сколонізував в протягу двох століть і степи чорноморські, і слободи за Дніпром і за Дон пішов і на Кавказ і на Волгу і за Урал і Амурську Країну.

Зорганізувати ту живу силу українського мужицького народа, дати можність життя правдиво по людськи і дати вислів усім його талантам — се задача української держави.

Український мужик оце підвалина, на якій українська держава будуватись мусить.

Львів, 8. вересня 1918 р.

Е. Онуневський

потреба би таких шкіл не одній в кождім повіті.

А тепер спитаю, чи суспільність наша розуміє, як слід потребу такої школи, чи думала коли над її отворенням, чи на наших зборах, нічах, нїздах застановлювалася глубше над сею справою?

Не лиш Товариство „Просвіта" і „Сільський Господар" покликані є до сеї акції. Задачею кождої свідомої одиниці є застановитися над сею справою. О скільки не одержимо поперти від сторони держави, повинні ми при помочи приватних фондів і складок приступити до вказованих тем: школи. Товариство „Сільський Господар" має вже приміщення на дві господарські школи лиш нема средств на урядження їх, тож застановімся над сею квестією, бо справа важка і пекуча. Л. Л.

Асекураційні премії

за обезпечене від огневих шкід треба платити

без упімнення,

бо Товариство асекураційне не має обовязку вашевім своїх членів до заплати премії і як член не платить на час премії, тратить право до відшкодовання, хоч не був упомнений.

ОПОВІСТКИ.

Четвер, 17. жовтня 1918.

Нині: греко-кат.: Брочки свящ. — римо-кат.: Лукіян.

Завтра: греко-кат.: Харитона мч. — римо-кат.: Луки еван.

| **Загальні Збори** Товариства укр. слухачів політехніки „Основа" відбудуться в неділю дня 27. жовтня 1918 о год. 10. рано в салі львівської Т-ви при вул. Потоцького ч. 58. I. п. 3—3

| **Відчит.** В четвер дня 17. X. с. р. відбудеться заходом т-ва „Академічна Громада" відчит тов. Олекси Ярослава Маслюка „На артистичні теми" в малій салі т-ва ім Лисенка, ул. Шевченка ч. 5. Початок точно о год. 6 30 вечером. Добровільні дитки на недужих студентів приймиться з подякою. — Виділ.

| **„Сільський Господар"** комунікує: Оповіщену ліквідацію коней в Колонії на день 21. жовтня 1918 р. перенесли ц. і к. комісарі вужиткових коней з Колонії — на день 22. жовтня 1918 р.

| **Вінчання** Олекси Маньовського і Нусі Дудкіної відбулося дня 12. X. 1918 у вигнанській церкві. На забаві зібрано 140 К на українську гімназію в Чортківі. 702

| **В Самбірськім** маєтки 200 і 2500 моргів з забудованнями і інвентарем до продажі. Близші відомості в канцелярії адв. д-ра Романа Перфецького Львів ул. Сикстуська 43. б. 700 1—2

| **Повір Сокальщини!** З огляду на Українські Установчі Збори відбудуться заповіджені на 19. с. м. до Сокаля збори політичних організацій Сокаль—Бяла і філії Сільського Господаря з Сокаля і Бяли докерна в суботу 26. жовтня с. р. о год. 9 рано.—Д-р Перфецький.

| **Повір Мостеньщино!** Заходом філії „Сільського Господаря" з Мостів великих відбудеться дня 23, 24. і 25. жовтня с. р. курс воєнно-адміністраційних відомостей. Вкладають референти зі Львова. Кождий Кружок має висилати найменше 3 грамотних людей. Зголошення слати: філія „С. Г." з Мостів вел. — Виділ. 689 2—3

| **Загальні збори** кружка УПТ. в Сокали відбудуться 20. жовтня о 2. год. попол. в канцелярії „Сільського Господаря". На дневнім порядку є незвичайно важні справи, проситься тому о громадну участь. Окремих запрошень не розсилаємо. — Старшина. 695 а) 1—3

Українці, які обезпечуються в VIII. воєнній позичці через ц. к. австрійський військовий фонд хліб і сиріт, дістають полїси одинокого українського Товариства взаїмних обезпечень на житє і ренти „Карпатія" у Львові, вул. Руська ч. 18. Коли б отже хто з Українців не одержав полїси „Карпатії", тільки якусь пишу, то се могло стати тільки через недогляд, тому нехай повідомить про се зараз Дирекцію „Карпатії". Зокрема прошу нашу інтелігенцію звернути увагу на сю справу і про всі випадки, де Українець обезпечений в VIII. воєнній позичці через ц. к. австрійський військовий фонд хліб і сиріт, через недогляд не вступив би полїси „Карпатії", доносити Дирекції „Карпатії". XII.

ПОДЯКА.

По кілька дневній недузі, на нерозгаданому останку помер 7-го жовтня. зголошений св. тайнами о. Василь Сидорович, сотрудник в Жолєсові. — Знова один з найревнійших священиків митрополичого делянату, правдивий, народний провідник, котрий докладав всіх сил, щоби поширювати нашу народову красшу долю. Тому тяжкий біль огорнув серця всіх, що знали Покійника, який так скоро, бо в 27 році життя відійшов зі світа, добрий борець християнський. В похоронах дня 9. жовтня взяли участь: о. декан Михайло Цегельський, о. декан Сидір Зельський, о. сов. Володимир Рожейовський, о. Евген Чубатий, о. Іван Лозинський, о. Юліян Зозьський, о. Іван Жегаль, о. парохії: Вас. Хрущовський, Іван Курчаба, Николи Денків, Семен Гаврилюк, о. др. Задворник, о. Іван Новосад, о. Петро Кевамівський, о. Петро Пелехатий, о. Антін Підгорецький; Олекс. Добровольський, рим. кат. парох Жевєкова, о. Навроцький рим. кат. парох Горпина. Інтелігенція міщана і селяніщева, множество парохіян з прилежних 4 сіл, а розмі своєм, гарний спів і тихі молитви супроваджали Покійника на місце вічному спочинку. Загальний жаль і велике сміттєте всіх, було одинокою розрадою для горем прибитої матери і родини. Всім, які взяли участь в відданю останньої прислуги Покійного складаю в імени матери і родини покійного, щире і сердечне Спаси Біг.

О. Михайло Якубів, укр. парохії. 699

НАДІСЛАНЕ.

Кравний адвокат

Др. Евгеній Гвоздецький

веде канцелярію у Львові, ул. Кропивницьких 6.

208. 19—7

Оператор Д-р ЯКІВ ЗЕЛЬЦЕР

ординує від 9—10 рано і від 3—5 по пол.

вул. Фредри ч. 7. XV. 1—3

ДЕНТИСТ

Д-р Ф. ҐРУБЕР

Станиславів — Бельвовського ч. 8.

Техніка в золоті, платині, каучуку.

444 19—?

ГЛЯДАЮТЬ СВОЇХ.

Антін Гранківський мар. учитель зволить подати свою адресу о. М. Пеславський, Германовичі в. Нижанковичі. 706 1—2

ОГОЛОШЕНЯ.

НОВІ ЛЬОНИ Австрійського Червоного Хреста поручено на тканину, рис. з пасками і пертом по 44 К (у Львові 43 К 20 сот.). Льони ті мають ріжні 4 тканини і відповідають головним вимогам. На основу поручено 5 льонів разом за 208 К в 20-ти ратах по 7 К 50 сот. Перших рата 12 К, дальші по 7 К 50 сот. Право гри зачинає ся з останньою першої рати.

Дім Банковий **ШЕЦ і ХЛЕО** у Львові, пл. Марійська ч. 7.

IX. 6—108

Семинаристка шукує лекції в клас нормальних на провінції. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Семинаристка". 709 1—2

Студент права приймає лекцію на селі. — Зголошення прошу слати на адресу: „Студент права" Львів, вул. Монтелєвської ч. 11. в. 704 1—2

В околиці Львова з огляднім помішканням получаєм шукую лекції, вигідно більшого заняття сейчас. Зголошення до адміністрації „Діла" для Студента університету. 705 1—1

Пошукую лекції з обсягу гімназіяльних наук, або якого иншого заняття на сел. найрадше близько Львова, за ціну 500 К місячно і ціле утримання. — Зголошення на „Інструктор 10" до Адміністрації „Діла", 707 1—3

Пошукую станції для доньки при інтелігентній родині. Платити буду пропінтами і грішми. Ласкаві зголошення і услівя приняття прошу слати під: „Х. О." до Адміністрації „Діла". 696 3—3

Потребую інструктора до 2 дітей з V. і III. кл. гімназ. Зголошення до уряду парох. в Чешнихах в. Жовква. 688 2—3

ЗАМОВЛЕННЯ

— на одинокий український практичний —

КАЛЄНДАР-ПОРАДНИК

в справах відбудови, воєнно-адм. військових і господарських на 1919 р. складений Вол. Цесаревичем і Юв. Тончаковським при співучасти найзнаменитійших фахівців, якої по причині непривилиджених, обмежених війною труднощів друку вийде можливо при кінці жовтня 1918 р. належить слати на попередник накладом готівки 7 кор. і 80 сот. на рахок поч. посилку лиш і виключно від дня 17. жовтня 1918 р. на адресу:

Календар Порадник, Львів ул. Руська ч. 8.

Зі взгляду на брак паперу наклад календаря невеликий. В кількійшій книгарській розпродажи буде ціна календаря вятша. 688 2—4

Корреспондентки

що вміють без шуму вести корреспонденцію з німці польській і німецькій, дальше в мові українській і німецькій та мають чітке письмо, найдуть приміщення в фабричній бюрі в Хорватії. Оферти у обох мовах враз з фотографією і условиями житєві слати на адресу: E. O. Feller. Zagreb, Jurjevska 31. A 689 2—3

и JERRY и СКА

з обм. порукою

КРАКІВ, Фльоріянська 28

ЛЬВІВ. Сикстуська 2

— все на складі в великім виборі —

- цілковиті американські -

УРЯДЖЕННЯ БЮРОВІ

та

МУЖЕСЬКИХ ҐАБІНЕТІВ

стильові

ҐАРНІТУРИ КЛЮБОВІ

шкіряні, плюшеві, гобеленові, шкіряні; комплетні стильові

ОСПАЛЬНІ І ІДАЛЬНІ;

більше вибільність ліжок разом з матерацами і нічними шафками, які надаються до урядження пенсіонів, готелів, бурс і т. п. 664 3—?

АДМІНІСТРАЦІЯ „ДІЛА"

пошукує

кілька жіночих працьовитих сил

до експедіювання часописей.

Вимагане знане української бесіди так в слові як і письмі. Платня після умови. — Зголошення в Адміністрації Ринок ч. 10/11.

Передплата на Україні

Річно	58	марбованців
Піврічно	28	„
Чвертьрічно	15	„
Місячно	5	„

Поодиноке число 40 марок.

Відповідає за редакцію д-р Василь Гнатишин

З друкарні „Діла", Львів, Ринок ч. 10